

**MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

DMI-II-0702-1(2)-LP/08

Warszawa, dnia 01 lutego 2008 r.

WYDZIAŁ PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
05.02.08
881

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 5.02.08

nr 740 podpis

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Andrzej Pamiński

W związku z pismem z dnia 31 grudnia 2007 r. (znak: BPS/DSK-043-41/07) dotyczącym oświadczenia złożonego przez senatora Stanisława Gorczycę podczas 3. posiedzenia Senatu RP w dniu 20 grudnia 2007 r., przekazuję następujące informacje.

Przepisy wspólnotowe gwarantują każdemu obywatelowi Unii – a zatem także obywatelowi polskiemu - prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich (art. 18 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską). Traktat ustanawia także swobodę przepływu pracowników (art. 39 i n.) jako jedną z fundamentalnych wartości wspólnotowych.

Migracje międzynarodowe są naturalnym elementem współczesnego globalnego rynku pracy. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej monitoruje skalę wyjazdów zarobkowych Polaków do państw członkowskich UE oraz państw EFTA, choć w warunkach swobodnego przepływu pracowników i różnych systemów statystycznych poszczególnych państw, podanie dokładnych danych nie jest możliwe. Dostępne dane dotyczą osób podejmujących zatrudnienie w poszczególnych państwach wskazują na tendencje i kierunki preferowane przez Polaków. Należy jednak podkreślić, że podawanych wielkości nie można utożsamiać z liczbą emigrantów, którzy na stałe wyjechali za granicę. Dużą część osób, które podjęły pracę w UE, stanowią bowiem migranci krótkookresowi, w tym przede wszystkim osoby podejmujące prace sezonowe.

Niezależnie od liczby polskich emigrantów, nie można pozostać obojętnym wobec tak ważnego problemu, jakim jest problem dzieci wychowujących się bez jednego lub obojga rodziców. Dlatego też, jako Minister Pracy i Polityki Społecznej wraz z Minister Edukacji, objęłam patronatem akcję „Rzeczypospolitej” dotyczącą tzw. eurosierot.

Obowiązujące regulacje dotyczące sprawowania opieki prawnej nad dziećmi, których oboje rodziców decyduje się na wyjazd zarobkowy, zawarte w przepisach ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.), dotyczące władzy rodzicielskiej (art. 92 - 113), instytucji opieki i kurateli (art. 145 – 184), są wystarczające. W szczególności, jeżeli np. nauczyciele konkretnego dziecka mają wiedzę, iż opieka nad dzieckiem jest niewystarczająca (np. na skutek wyjazdu rodziców) powinni o zaistniałej sytuacji powiadomić ośrodek pomocy społecznej, zanim będzie potrzeba podjęcia radykalnych środków odnośnie do ograniczenia władzy rodzicielskiej.

Tak więc, migracja zarobkowa generuje również koszty dla pomocy społecznej. Nierzadko bowiem w sytuacji, kiedy rodzice wyjeżdżają za granicę, dla pozostającego w kraju dziecka zamiast opiekuna prawnego, ustanawiana jest rodzina zastępcza w osobach dziadków, rodzeństwa, wujostwa, która otrzymuje comiesięczną pomoc pieniężną na pokrycie kosztów utrzymania tego dziecka.

Rodziny z dziećmi, jak również rodzice samotnie wychowujący dzieci nie pozostają bez wsparcia, mogą występować do ośrodków pomocy społecznej w gminach właściwych ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny o przyznanie świadczeń w różnych formach finansowych i pozafinansowych. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznawane są w uzależnieniu od kryterium dochodowego osób i rodzin ubiegających się o świadczenia.

W ramach świadczeń z pomocy społecznej oferowany jest także szereg świadczeń niepieniężnych, do których zaliczamy między innymi pracę socjalną. Jest to jedna z najważniejszych, nominalnie najskuteczniejszych metod wspierania osób i rodzin wymagających pomocy, rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny będący pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych przez tę osobę i pracownika socjalnego działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Pomocy w tej formie udziela się bez względu na dochód rodziny.

Bez względu na posiadany dochód prowadzone jest również poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, dla osób i rodzin, które mają trudności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych lub potrzebują wsparcia. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

Wyjazdy zarobkowe polskich obywateli wywierają pewien wpływ na funkcjonowanie systemu świadczeń rodzinnych w Polsce. Przede wszystkim, na skutek migracji zarobkowej Polaków, pewnemu zmniejszeniu ulega liczba osób korzystających w Polsce ze świadczeń rodzinnych i zaliczki alimentacyjnej.

W przypadku osób wykonujących pracę najemną, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz osób pobierających zasiłek dla osób bezrobotnych w jednym z państw członkowskich UE, państw EOG nienależących do UE, oraz Szwajcarii, których członkowie rodziny pozostali w Polsce, na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 roku w *Sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie* (DZ.U. WE L 149 z 05.07.1971, str. 2, z późn. zm.), istnieje uprawnienie do świadczeń (zasiłków) rodzinnych, przewidzianych przez ustawodawstwo Państwa, w którym wykonują oni swoją pracę, lub z którego korzystają z zasiłku dla bezrobotnych, dla członków rodziny pozostałych w Polsce. Dla celów przyznania świadczeń (zasiłków) rodzinnych członkowie rodziny (dzieci), traktowani są tak, jakby zamieszkiwali na terytorium państwa, w którym wykonują oni swoją pracę, lub z którego korzystają z zasiłku dla bezrobotnych.

Jednakże, w przypadkach, kiedy osoba, której udzielane są świadczenia rodzinne, nie przeznacza ich na rzecz utrzymania członków rodziny (dzieci), które zamieszkują w innym państwie członkowskim, na wniosek i za pośrednictwem instytucji właściwej w miejscu zamieszkania członków rodziny, świadczenia te są wypłacane ze skutkiem uwalniającym osobie fizycznej lub prawnej, która rzeczywiście utrzymuje członka rodziny (dziecko).

Jednocześnie ww. rozporządzenie Rady (EWG) Nr 1408/71 oraz rozporządzenie Rady (EWG) Nr 574/72, dotyczące wykonywania rozporządzenia Nr 1408/71 (...), jak również przepisy ustawodawstwa polskiego – ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz.U. z 2006r., Nr 139 poz. 992 z późn. zm.), przewidują specjalne normy anty-kumulacyjne, mające na celu niedopuszczenia do osiągnięcia nadmiernej korzyści poprzez pobieranie świadczeń (zasiłków) rodzinnych, w tym samym okresie oraz na tego samego członka rodziny, w dwóch państwach jednocześnie, a tym samym niedopuszczenie do pobierania nienależnych świadczeń. Przepisy ww. rozporządzeń ustalają w szczególności tzw. państwa właściwe w pierwszej kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych.

Reasumując, Rząd dostrzega potrzebę racjonalnego zarządzania migracjami zarobkowymi. Ryzyko przeważenia pozytywnych skutków migracji przez ich negatywne konsekwencje jest przyczyną pojawiania się głosów nawołujących do zatrzymania Polaków w Polsce. Rozwiązaniem tego problemu nie jest jednak próba administracyjnego ograniczania wyjazdów. Przede wszystkim trzeba podkreślić, że Rząd RP nie ma takich możliwości – każdy obywatel ma bowiem prawo decydować o sobie i może w każdej chwili podjąć decyzję o migracji. Ważne, żeby podejmując decyzję o emigracji miał świadomość jej konsekwencji w różnych sferach życia. Mam nadzieję, że akcja tzw. eurosierot przyczyni się do wzrostu świadomości w tym zakresie.

Liczba wyjazdów za granicę będzie się zmniejszała tylko wtedy, gdy staną się one mniej atrakcyjne. Żeby to nastąpiło, w Polsce musi powstać więcej dobrych miejsc pracy, na których otrzymuje się wynagrodzenie pozwalające na dostatnie życie. Działania Rządu koncentrują się więc na poprawie sytuacji w Polsce i stworzeniu warunków, w których obywatele będą woleli zostać w kraju niż wyjechać. W konsekwencji przyczyni się do poprawy sytuacji polskich rodzin i ich dzieci.

Z wyrazami szacunku

z up.

MINISTER
Jarosław Duda
SEKRETARZ STANU